

SAMUEL GRADEL

ur. 1918; Lublin

Miejsce i czas wydarzeń	Lublin, dwudziestolecie międzywojenne
Słowa kluczowe	projekt W poszukiwaniu Lubliniaków, projekt W poszukiwaniu Lubliniaków. Izrael 2006, Lublin, Jerozolima, dwudziestolecie międzywojenne, okres powojenny, jesziwa, Majer Szapira, pogrzeb Majera Szapiry

Rabin Majer Szapira i lubelska jesziwa

[Do jesziwy] nie chodziłem, ale byłem, powiedziałem, żeśmy dostawali bilety na Nowy Rok i na Jom Kippur. Jom Kippur to jest sądny dzień, się pości cały dzień. Tośmy tam chodzili, się bawili tam, ja wiem, to była największa jesziwa w Polsce, może na świecie nawet. Był tam internat, przyjeżdżali z zagranicy i tam mieszkali. Był tam uniwersytet. Była sala duża, gdzie były modlitwy, gdzie była nauka i też były te stoły z pulpitemi. Wszystko było, były prysznice, były klozety, wszystko było wewnątrz. Raw Szapira zbierał pieniądze. Pamiętam, jak umarł. Oh! Co to był za pogrzeb! Po wojnie go tu przywieźli. Tutaj jest miasteczko, [w którym żyją] sami nabożni, tam jest dzielnica cała jego imienia. To wielki rabin był.

Raz go widziałem. On był posłem na pierwszy sejm. W pierwszym sejmie po wojnie było dwudziestu Żydów, później było kilku mniej.

Pamiętam [jego pogrzeb], ulica Lubartowska przez całą długość była czarna. Czarna. Zjechali się zewsząd. Mój brat, [który] mieszka w Jerozolimie, widział ten pogrzeb w Lublinie, a później widział [powtórny] w Jerozolimie, po wojnie, ja wiem, w pięćdziesiątych latach, [bo] sprowadzili zwłoki z Lublina do Jerozolimy – też było czarno, też było masę ludzi. Wielki rabin był.

[W jesziwie] był model [świątyni jerozolimskiej], widziałem go. To był model świątyni taki, jak [zostało opisane] w Torze. Tam jest opisane dokładnie, jak to wyglądało i jak to się budowało, skąd się brało materiały, że się sprowadzało drzewo z Libanonu. To jest specjalne drzewo takie, eres to się nazywa. Nie wiem, jak po polsku. To bardzo dobre drzewo. I taki jeden student to zrobił. I jeszcze wokół ścian był taki balkon, [galeria], tak się chodziło naokoło i widać [było], jak to wygląda. Bardzo, bardzo ładnie.

Data i miejsce nagrania	2006-11-13, Tel Awiw
Rozmawiał/a	Tomasz Czajkowski
Transkrypcja	Karolina Oraczewska
Redakcja	Justyna Molik
Prawa	Copyright © Ośrodek "Brama Grodzka - Teatr NN"